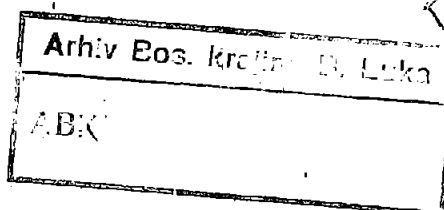

RUDI KOLAK

DOLAZAK PROLETERSKIH JEDINICA U BOS. KRAJINU

U drugoj polovini ljeta 1942 godine proleterске јединице и Врховни Штаб NOV и POJ стигли су преко Фрозора и Ливна у Бос. Крајину. Све до доласка на територију између Ливна - Фрозора и Глагова наше везе са Врховним Штабом нису биле директне а кретање Врховног штаба и пролетерских бригада пратили смо преко радио-станице "Нова Југославија". Јасно је да су те вјести допирале до нас са закашњењем и тек кад смо сазнали за борбе на домачу Фрозора и Ливна био нам је јасан правец кретања Врховног штаба /истица да се ово односи на ОК КПЈ за Дрвар/.

Колико се сјећам друг Дјуро Пучар је послао једну извидницу односно десетину са другом Маџаром да ухвати први контакт са Врховним Штабом а послје је и сам кренуо у сусрет другу Титу и пролетерским јединицама.

Пролетерске јединице ослободиле су Ливно а Крајске јединице нешто раније Глагов те је на тај начин прелаз Врховног штаба и пролетерских јединица за Босанску Крајину отворен без сметњи и борби.

Пrolazeћи кроз неослободјене крајеве и водећи теške борбе пролетерске јединице имале су велики број ранјеника, биле су преморене и при томе оптерећене са прилично великим бројем старијих људи и жена, који су се под зашти-

tom Proleterskih brigada povlačile iz Srbije, Sandžaka i Crne Gore. Teritorija od Livna i Glamoča pa sve do Bihaća, Bos. Krpe i Prijedora bila je u rukama partizanskih jedinica što je omogućilo brz i efikasan smještaj proleterskih bolnica i zbjegova i predah posle dugih i teških borbi. Takva situacija opredjelila je da su se na teritoriji Drvara i Petrovca smjestile bolnice i zbjegovi a sposobne jedinice krenule su i oslobodile u brzom naletu Mrkonjać Grad i Jajce kao i okolne krajeve.

Treba odmah nedvosmisleno istaći da Bos. Krajina nije samo poslužila kao dobar smještaj ranjenika i predah za Proleterske brigade, nego je pojava Vrhovnog štaba i proletera omogućila da se ustanak još više rasplamsa u Krajini i da se zači odlučujući udarac pokušajima četnika i okupatora da unište razvoj Narodnoslobodilačkog pokreta u ovom dijelu Bosne. Posebno treba istaći da je brzi razvoj ustanka i brzo formiranje vojnih jedinica stavljalo pred rukovodstvo u B. Krajini ozbiljno pitanje sposobnih i iskusnih partiskih kadrova, koji bi učestvovali i dalje razvili naše vojničke i političke uspjehe. Pomoć koja je data od Vrhovnog štaba i CK KPJ bila je dragocjena i pomogla je da se savlada niz problema i ojača naš uticaj.

Narod Prekaje, Drvara i Petrovca dočekao je sa dužnim poštovanjem proleteru, ranjenike, starce i starice i dao im sve što je mogao i imao od hrane do smještaja, od zagrljaja do prijateljstva i pažnje. Nigde i nikada do sada ljudi ovih krajeva nisu tako očito pokazali koliko im leži na srcu bratstvo i jedinstvo, koliko su vezani za Partiju i koliko su spremni da žrtvuju za pobjedu. Sjećam se da je

na putu od Prekaje do Drvara stajalo sve što je sposobno da hoda sa punim rukama da dočeka i pozdravi proletere. Stotinama metara duž puta stajale su posude mlijeka, kájmarka i druge hrane spremjene za ranjenike i iznemogle. Na najpogodnijim mjestima /Ataševac, Drinić/ bile su gotove bolnice sa doktorima da prihvate najteže ranjenike. Krajina je zaista tada bila mjesto gde se kovalo u oružanoj borbi bratstvo naroda Jugoslavije. Dolazak Vrhovnog štaba NOV i POJ na čelu sa drugom Titom i proleterskih jedinica konačno je digao cijelu Krajinu u borbu. Ubrzo je oslobođeno Jajce, Mrkonjić Grad, Bihać i Cazim. Otpočelo je izdavanje novina i druge štampe. Održano je zasjedanje AVNOJ-a u Bihaću itd. Činjenica da je taj polet presječen IV ofanzivom iz čega je sledila V ofanziva, činjenica da je početkom 1943 Krajina prošla ponovo nemačka soldateska eto to sve nije moglo da zadrži ustanički polet kao ni da okrene razvoj događaja drugim pravcem. Krajina je bila uvjerena u pobjedu i ništa je više nije moglo zaustaviti.

Arhiv Bos. krajin. B. Luka

ABK